

Na podlagi 14. točke 13. člena Statuta Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 87/01 in 01/02 – popr.) ter 68. in 69. člena Poslovnika skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije na 5. redni seji 27. 9. 2022 sprejela

Sklep

Skupščina sprejme sklep, da se predlog za dopolnitev Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je v prilogi in je sestavni del tega sklepa, takoj pošljejo Ekonomsko socialnem svetu, Ministrstvu za zdravje, Vladi Republike Slovenije, poslanskim skupinam Državnega zbora in Državnemu svetu Republike Slovenije.

Številka: 9000-6/2022-DI/15
Ljubljana, dne 27. septembra 2022

Drago Delalut
predsednik skupščine
Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Priloga: Predlog za dopolnitev Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

Skupščina ZZS predlaga Vladi Republike Slovenije, da naj Državnemu zboru Republike Slovenije v skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) predlaga skrajšani postopek za dopolnitev 2. odstavka 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ; Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22 in 100/22 – ZNUZSZS):

Na koncu 2. odstavka 23. člena se doda stavek, ki glasi: »Zavod s finančnim načrtom del sredstev, zbranih s prispevkom za poškodbo pri delu in poklicno bolezen iz 56. člena tega zakona, z javnim razpisom namenji za preventivne projektne programe ohranjanja poklicnega zdravja in promocijo zdravja na delovnem mestu.«.

Predlagamo, da ta predlog obravnava Ekonomsko socialni svet in v okviru socialnega dialoga zavzame stališče, ki naj bo vodilo za hitro pripravo dopolnitve ZZVZZ.

Obrazložitev:

Predlagamo dopolnitev ZZVZZ po skrajšanem postopku, da bi bila čimprej zagotovljena pravna podlaga za javni razpis ZZS za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu in vključitev v finančni načrt ZZS. Dopolnitev ZZVZZ predlagamo po skrajšanem postopku, ker Poslovník državnega zbora v 142. členu določa, da Državni zbor po skrajšanem postopku obravnava predloge zakonov, ki so manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakonov. Predlagana dopolnitev ZZVZZ je manj zahtevna. Zahtevala ne bo dodatnih javnih finančnih sredstev, ki so se do 2017 že zagotavljala za ta namen.

Predlagana dopolnitev ZZVZZ je potrebna, ker je Računsko sodišče RS 14. avgusta 2017 izdalo revizijsko poročilo št. 323-2/2016/43 o računovodskih izkazih in pravilnosti poslovanja ZZS in v njem podalo mnenje s pridržkom glede pravilnosti poslovanja ZZS v letu 2015, ker ni pravne podlage za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu. To mnenje se nanaša na Javni razpis za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2015 in 2016 (Uradni list RS, št. 8/15), po katerem so izvedle uspešne projekte tudi nekatere organizacije socialnih partnerjev. Računsko sodišče je opozorilo, da promocija zdravja na delovnem mestu ne sodi med storitve svetovanja, izobraževanja, usposabljanja in pomoči za spreminjanje nezdravega sloga ali druge storitve iz 23. člena ZZVZZ, katerih plačilo se krije iz obveznega zdravstvenega zavarovanja oziroma jih kot take na predlog Zdravstvenega sveta ni določil minister za zdravje v skladu s 23. členom ZZVZZ. Računsko sodišče RS je tudi ocenilo, da ne zadoščajo pravne podlage za razpis, ki jih je tekom revizije navajal ZZS:

- 69. in 76. člen ZZVZZ,
- 15. točka 9. člena Statuta ZZS (Uradni list RS, št. 87/01, 1/02 - popr),
- Pravilnik ZZS o sofinanciranju projektov za promocijo zdravja (<http://www.zzs.si/ZZS/info/eogradiva.nsf/o/293E20DA817B914AC1256BC20033E830>),
- 15. člen Zakona varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1, Uradni list RS, št. 43/11).

ZZVZZ pa določa naloge ZZS za obvezno zdravstveno zavarovanje poklicnih bolezni in poškodb pri delu:

- 3. člen: »Podjetja, zavodi, druge organizacije in posamezniki so pri opravljanju in načrtovanju svoje dejavnosti dolžni zagotavljati pogoje za uresničevanje zdravstvenega varstva z razvijanjem in uporabo zdravju in okolju neškodljivih tehnologij ter z uvajanjem ukrepov za varovanje in krepitev zdravja pri njih zaposlenih delavcev oziroma varovancev.«

- 13. člen: Obvezno zdravstveno zavarovanje obsega tudi zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.
- 56. člen: ZZS sme za preprečevanje nastanka poškodb pri delu in poklicnih bolezni določati različne stopnje prispevka za poškodbo pri delu in poklicno bolezen za različne posamezne dejavnosti.

Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV, Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00 – ZPSV-C, 97/01 – ZSDP, 97/01, 62/10 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 91/13 – ZZVZZ-M, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1) v 12. členu določa, da prispevke za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni plačujejo delodajalci po stopnji 0,53 %. Finančni načrt ZZS za leto 2022 načrtuje za 110 milijonov evrov prispevkov, ki pa se večinsko nenamensko porabijo za zdravljenje bolezni in poškodb izven dela. Namen javnega razpisov ZZS za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu je namenska poraba vsaj dela tega prispevka, ker vemo, da poklicnih bolezni v Sloveniji nimamo ustrezno urejenih, zato tudi niso ustrezno evidentirane.

Zaradi nezadostne pravne podlage od leta 2017 ni bilo javnih razpisov ZZS za projekte za promocijo zdravja na delovnem mestu, zaradi česar se ne uresničujejo naslednje nacionalne strateške usmeritve in smernice Ministrstva za zdravje:

1. Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (ReNPZV16–25, Uradni list RS, št. 25/2016) v svoji razvojni viziji določa, da bomo do leta 2025 »izvajali bomo ukrepe za krepitev, varovanje zdravja in preprečevanje bolezni ter za izboljšanje zdravstvene pismenosti prebivalcev Slovenije ... ter zagotovili najvišjo stopnjo varovanja zdravja na delovnem mestu.« Krepitev zdravja in preprečevanje bolezni sta torej prioriteta strateške pristopa za izboljšanje zdravja prebivalstva do leta 2025. V poglavju 6.1.5 Zdravje na delovnem mestu resolucija določa vzpostavitev mehanizmov izmenjave dobrih praks in izkušenj pri izvajanju promocije zdravja na delovnem mestu. V poglavju 6.1.6 pa načrtujemo programe krepitve zdravja na delovnem mestu.
2. Smernice Ministrstva za zdravje za promocijo zdravja na delovnem mestu (verzija 1.0) iz leta 2015 v skladu z 32. členom ZVZD-1 določajo, kaj je promocija zdravja na delovnem mestu in kdo jo izvaja: Ne izvajajo je izvajalci zdravstvenih storitev, ampak delodajalec v sodelovanju s svojimi zaposlenimi. Objavljene so na

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/zdr_na_del_mestu/Smernice_promocija_zdravja_na_delovnem_mestu-marec_2015.pdf

Iz smernic: Pri promociji zdravja na delovnem mestu gre za aktivno podporo delodajalcev pri izboljšanju splošnega zdravja in dobrega počutja zaposlenih, kar je skupen interes delodajalcev in zaposlenih. Pri tem procesu je bistvenega pomena, da so vsi zaposleni, pod enakimi pogoji, vključeni v ta proces in da se upoštevajo njihove potrebe in stališča glede izboljšav organizacije dela in delovnega okolja. Delovno mesto je ena od najpomembnejših vstopnih točk za komunikacijo z zaposlenimi glede varnega in zdravega načina življenja, ne samo na delovnem mestu ampak nasploh. Zaposleni pridobijo znanje o varnem in zdravem načinu življenja na delovnem mestu, ki ga lahko prenesejo tudi v svoj življenjski slog in tako izboljšajo svoje zdravje. Bolj zdrav delavec je bolj zadovoljen, hkrati pa pomeni tudi manjše stroške za delodajalca in zdravstveno zavarovalni sistem zaradi bolniških odsotnosti.

Predmet javnih razpisov ZZS je sofinanciranje projektov s področja promocije zdravja na delovnem mestu, ki uveljavljajo sistematične ciljne aktivnosti in ukrepe za ohranjanje in krepitev telesnega in duševnega zdravja delavcev, ki so namenjeni delodajalcem in delavcem. Izvedeni projekti omogočajo obvladovanje stroškov za zdravstveno varstvo prebivalstva na nacionalni ravni in obvladovanje absentizma na ravni posameznega delodajalca:

- programi in projekti za izboljšanje delovnih pogojev v smislu večje varnosti in usklajenosti z zdravstvenimi zahtevami glede organizacije dela,
- programi in projekti za boljše poznavanje vzrokov poklicnih bolezni in poškodb, identifikacijo in vrednotenje tveganj ter izvajanje preventivnih ukrepov,
- programi in projekti za izboljšanje tveganih ravnanj oz. vedenj zaposlenih in razvoj ter izboljšanje zdravstvene in varnostne ozaveščenosti, programi in projekti za širjenje primerov dobrih praks za obvladovanje zdravstvenega absentizma.

Iz Poslovnega poročila ZZS za leto 2016: »ZZS je na podlagi v letu 2016 izvedenega javnega razpisa za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2015 in 2016 podprl izvajanje 52 projektov. Na dan 31. 12. 2016 je bilo uspešno zaključenih 46 projektov, 4 projektom pa je bil rok za dokončanje podaljšan v leto 2017. Med drugimi je bilo uspešno zaključenih tudi 28 vsebinsko kompleksnih projektov, ki so izdelali različne večje sklope gradiv in drugih komunikacijskih orodij za promocijo zdravja na delovnem mestu. Ta gradiva in orodja so predstavnikom delodajalcev in delojemalcev brezplačno na voljo predvsem na spletni strani multimedijskega portala Zrno zdravja (<https://zrnodzavja.si/>) ter na spletnih straneh nosilcev projektov. Številni projekti so zajeli celotne gospodarske panoge ali poklicne skupine na nacionalni ravni: trgovinska dejavnost, kovinska, nekovinska in gumarska industrija, zdravstvena dejavnost, obrtne dejavnosti, poslovno-storitvene dejavnosti, dejavnost socialne varnosti, vzgoje in izobraževanja, gradbena dejavnost, dejavnost prometa, energetska dejavnost, komunalna dejavnost, gozdarska dejavnost, finančna dejavnost, za invalidska podjetja, za pisarniške delavce...«